

Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R. D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris

De Sanctorum Festiuitatibus Anni totius, & aliis solemnitatibus - Opvs
Novvum, Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue] Scriptoribus
plenißimum, cum occurentium fidei controuersiam tractatione Editio
Qvinta. Nvnc Demvm Integre Svppletæ, Concionibvs Per Octauam Vener.
Sacramenti ...

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

In Festo Omnivm Sanctorvm.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56262](http://urn.nbn.de:hbz:466:1-56262)

vt rutores, in infirmitate vt medicos, in litibus vt arbitros, & omnibus in aduersis & tribulationibus, qua in vos ingruent, vt custodes ac propugnatores. Laudate quidem Dominum in sanctis eius, sed in primis in duob. hisce Apostolis ac Fratribus, illumq; laudando ipsorum admiracioni austoritatem, imitacioni virtutes, patientiam ac pœnitentias & mulierum & climenti vestigia, illorum memoriaris prædicationum, documenta nolite obliuisci, moresq; vestros vitæq; emendationem ad ipsorum mores vitamq; componite.

Quam vero tu, o Deus ter maxime, vere es admirabilis! sed in duob. hisce sanctis tam profecto es laudabilis, quam in alio umquam fuit. Horum namq; duorum velut intrepidorum quotundam ducum opera es vius, ad regium crucis tua signum plantandum; ceu peritorum nauclerorum ac conductorum, ad Ecclesias tuas cymbas per mundi huius oceanum dirigendas; ceu Philosophorum ac Theologorum, ad gentes erudiendas, & idololatras Deo lucrificandos; ceu interpretum profundorum, ad voluntates tuas aperiendas, & omnia tua mysteria cunctis terrarum nationibus declaranda; ceu Secretariorum & Cancellariorum, ad abolitiones, remissiones, gratias, indulgentias quorumlibet etiam delictorum omnigeno hominum generi concessas consignandas; denique ceu Pastorum zelantium, sedulorum ac vigilantium, ad oves omnes luporum fauibus expositas, inq; mundi huius deserto ac præcipitijs errabundas ad ouiletum reducendas. Summe Deus, cum duos hosce Apostolos tam longinquum suscipere iter video, Arabiam penetrare, Syriam percurrere, Mesopotamiam peragrare, aliaque provincias peregrinas ingredi; videre mihi videor duos illos magnos populi tui duces, Ioseph inquam & Caleb, ad regnum Chanaan idolatria infame explorandum profectos, quo legi tuæ ipsum subiecerent, & ad nominis tui cultum traducerent. S. Simon namque & Iudas valori duo generosi & validi duces, has infidelium provincias exploratum abierunt, tibique easdem subiecerunt, in iisdem ignaros docendo, ad meliora peruvicaceis cōpellendo, peccatores conuertendo, & idola ac simulacra subvertendo. Nobis porro Deus

clementissime gratiam concede, eorum tam bene imitandorum, tibi in hoc mundo seruendo, vt ad eorum etiam exemplum aliquando tecum in altero gloriose ac beati esse mereamur, quo nos Pater & Filius ac Paracletus ille Spiritus perducere dignatur, Amen.

IN FESTO OMNIUM SANCTORVM.

Partitio.

1. De bonorum operum merito ac pretio.
2. Quanta beatorum sit beatitudo.
3. Qualis sit eadems.
4. De oculo beatitudinis generatim.
5. De paupertate spiritus.
6. De misericordia & patientibus.

Gaudete & exultate, quia merces vestrae propria est in cœlis, Matth. xi.

FIGVRA.

VM fortissimus ille Hebræorum Princeps David aream Sion, arcis & natura ^{1. Reg. 5.} inter ceteras Israël arcis munitissimam, numerola militum corona circumquaque cinxisset, & Iebuzæi, qui eidem inclusi oppugnabantur, acriter & strenue fæc defenderent. vt Principes Iuda & fortissimos Israëlad fortiter agendum ipsiusq; arcis expugnationem maturandam incitaret præmium, aere ad vitrioram & triumphum calcar omnibus fortiter agentibus, ac summos honores, veros virtutis & fortitudinis stimulos, propositum. Evidem cum egregium hocce Davidis facinus animo reuoluo accurius, in eo ad occultum expressum videre video, quod Deum inter & hominæ, quoad cœlorum expugnationem quotidie transigitur. Deus quippe, Dominus ille dominantium, ac totius universi Imperator, vt nobis in obſidio arcis illius validissimæ, totius inquam mundi valli ac velut armamentarij, sed arcis, quæ non nisi à violentis & à strenue pugnantibus, teste Evangelista, expugnatur, quæq; vndiq; à Diabolis, tartareis illis Iebuzæis, aditū quoquo modo prohibentibus, propugnatur, vt nobis inquam

inquam omnibus, qui natura milites eius sumus, atq; inter vniuersas creaturas nobilissimi, animū adderet, quo fortiter & generose nos gereremus, & ad arcis huius expugnationem accingeremus, Christiani nominis honorē & dignitatē, qua ad agēdū & ferendū fortia nos potissimum incitari par est, Sanctorum item omniū exemplum, corumq; gloriā & felicitatē, qua in coelestib. habitaculis persuuntur, hodie nobis velut rei praeclare gesta præmiū ob oculos ponit, ac certantib. demonstrat. O præmium valoris & pretij infiniti! & mercedem incredibilē! Sed & diem vere admirabilem, in quo rex victorum ac triumphantium solennis agitur memoria! diem, inquam, omnium dicunt ac solennitatum principem, in quo omnes nobis sancti vno simul tempore spectandi proponuntur! O diem iucundum ac festuum, qui codem modulamine eademq; voce Angelorum felicitatem, Patriarcharum fidem, Prophetarum zelum, Apostolorum miracula, Martyrum toleratiā, Confessorum virtutes, Doctorum merita, Virginum castitatem, omniūq; deniq; Beatorum ac coelestium triumphos victoriaq; decantat! Postremo diem sanctum, omnium nobis sanctorū festiuitates sub vna celebritate representantem! diem adhæc festum omnia simul anni festa in se cōpleteūtem diem, qui non nisi coronas, serta, aureolas, gratias, beatitudinem, mercedem denique continebit! Quæ omnia vt pro dignitate vobis exponere queam Auditores, Paracliti spiritus auxilium in primis inuocandum est, siulq; benedictio & gratia enixius postulanda: gloria deinde cœli Regina, ac Sanctorū omnium sancta ac Domina, Maria, veluti Patrona & Mediatrix adhibenda: quamobrem vñanimes communi eam prece, Angelicā nempe salutatione, compellemus.

AVE MARIA.

Cum pleraq; fidei Christianæ mysteria sacra nobis litteris tradita, & diuinis testimoniis consignata sint Auditores, tum nullum vñcū in ijsdem litteris aut notiū, aut magis stabilitum est, quam iustorum pieque viuentium vñdēa- merces, & amplissima bonorum operum hic

olim factorum in coelesti habitaculo remuneratio, Sexcenta vtrisque è Testamento, ter demoni quibus id effici queat, producere queam testimonia, vt in primis illa Apostoli verba: *Qui reddet unicuique secundum opera sua &c.* Apud *Sap. 5.*

*Dominum est merces eorum, multis antefaculis scripsit Sapiens: vt & alibi: Reddes iustus *Sap. 10.* mercedem laborum suorum.* Hieremias vero, *Ierem. 31.*

Erit merces operi tuo, aliaque & numero infinita & auctoritate prægnantia. Sed non postremum mihi inter cætera vindicare locum videtur, quod in Proverbiis legimus, impius factus est opus infidabile, seruani autem iusticiam merces fidelis. *Prou. 11.*

Vbi notare vos velim Christiani Spiritum Sanctum hæc verba, *Merces fidelis, non in calsum aut sine ratione adhibuisse: sed vt hinc omnes euidenter colligerent, Deum esse iustissimum, nec quemquam velle facere, ne in laboribus, & iustinis, aduersitatibusq; eius nomine toleratis remunerandis vñquam deesse.* Neque n per fidem illum Laban imitatur, de quo fidelis gener Jacob apud uxores suas conquestus est dicens: *Et ipsa nō hīs, quod Gen. 31. tōis virib. meū seruierim patrī usq; sed & pater uester circumuenit me, & mutauit mercedem meā decem vīcibus.* Non est, mihi credite, eius natura Deus noster, sed è contra, *fidelis omnibus verbis suis, & sanctis in omnibus operibus suis: Deus promisit nimirum fidelis in promittendo, quam largus & profusus in elargiendo.* *Psal. 144.*

Crudelis ille Ægyptiorum Rex Pharaon in gētem reuera ingratitudinē, crudelitatemq; erga Hebræos, qui in Ægypto captiui grauissimo seruitiū iugo premebantur, offenditnam eos, postquam grauib. ac duris per totū diem laboribus exhausti erant, circa vespere persoluto penso, à præfectis operum flagellari adhuc iubebat. Non est hæc lumen illius Dei, qui natura vñuersi Dominus est, quiq; iusticiam diligit, agendi ratio, sed exactissime & perfectissime quicquid ei vñquam obseruerit, impensum est, agnoscit, ac vel minimam eius nomine suscepit molestiam, & difficultatem infinita mercede & præmio compēsat. Docet nos parabola illa de operariis in vinea, quibus cum vespriā aduenisset aduocatis mercedem ex condicō persolui *Matth. 20.*

Oooo 2 Magnam

1. Reg. 30.

Magnam haud dubie tribunus ille Amalecitarum, de quo in libris Regum, erga seruum suum inhumanitatem declaravit, quādo, viſa ejusdem inualtrudine, sine vlo eum commiſerationis affectu, sine vlo obsequiorum, quæ Domino fideliter aliquādo p̄fſtiterat, aut vlo discriminū, que toties eius nomine subierat, intuitu, ægrotantem in agri deſeruit, & omni deſtitutum auxilio hostibus licet tergo iamiam imminentibus, dereliquit. Audiamus obſcro, vt ſuum ipſe miles caſum deploret: *Puer Ægyptius ego ſum, ſeruus vii Amalecita: de eliqui autem me Dominus mihi: qui agrotare capi nadiuſtertus.* Oiniquā crudelitatem, & crudelem iocuſitatem! ſummuſ ille exercituum Deus hunc agendi modum ignorat, nec quemquā ex omnibus omnino mortalibus reperire dabitur, quem ille ſub signis ſuis militantem vñquam deſeruerit, aut quem ſtrenue laborantem poſt vitæ huius diem peractum, non perſoluta mercede, eaque ampliſſima, domum dimiſerit. Testem huiulce rei habeo Dauidem Regem, qui ait, *lunior fui, etenim ſenui, & non vidi iuſtum & fidelem militem à Deo duce ſuo derelictum, nec ſeſmen eius querens panem.*

Omnes Pro Dicere vult, Deum, non ſine p̄ſclaro in pheſe bonis gentis æquitatis testimonio, omnia quam operib. meri iuſtissime remunerari, & magna liberalitate eadem affi- vicissim p̄m̄ia ſua & dona in eos reſu- gnarunt. *Ecccl. 36.*

Et lance omnia Prophetarum oracula certiſſime hoc & magno conſenſu tradiderunt: quin & ipſe Sapiens hinc occasione arreptus, Dominum commoneſſat, vt ſidem ſeruat, promiſſis ſter, liberalitatis ac munifici, entia theſauros reſeret, ne ipſa Prophetarum mira- cula alicuius forte mendacij coarguantur: *Da mercede, inquit, ſuſtinenib; te, ut Propheta tui fideles inueniantur: qui nemp̄ toties iuſtiam, tuam depreſdicarunt, teque æquifſimum ac largiſſimum in dando deſcriplerūt.*

Iniſtus Ulterius quin etiā progreſſus eſt Apoſto- Deus audi- lus Paulus, qui Hebræos dōcet, Deū ſi digna- ret, ſi bonis bona opera mercede non compenſaret, iniu- operib. meri ſtitia culpandum, dicens: *Non eſt iniuſtus Deus eadem de- ut obliuſ. atur opera vſtri. perinde ac ſi dicere*

vellet, fidèle fideli Deo obſequiū exhibet; eiusq; p̄ceptis pro virili ſatisfacere cōten- negaret. *Hebr. 1.*
legem eius ſeruare, p̄ſeruit cum certum ſit & indubitatum, eum haud eſſe iniuſtum, aut bonorum vſtrorum operum obli- uſci, perpetuo eadē memoriā inculpta ge- re. Ita vt idem Apoſtolus de ſe ipſo loquēs ad Timotheū ſcribere non erubuerit, *Bonum certamen certavi, curſum conummaui: in reliquo reponita eſt mihi corona iuſtitie, quam redet mihi Dominus iuſtitus Iudex, vbi notare vos velim, ut operam noſtrorum remunerationem co- ronam iuſtitie appellare non dubitari.*

Sed, hem: vtriusque Iuris Doctor Paule, quanti iuſtitiam hanc facis? vnde quādo hāc conclusionē Theologicam depromis? quid obſcro homo, etiā p̄ſtitiſ omnibus, quæ & voluerit, & potuerit, corā Deo prome- tor? An ignoras in Euangelio à veritate di- *Etūm. 17.*
ſum eſt, *Cum feceris omnia qua p̄cepta fuſt vobis dicte: Seru inuitiles ſumus, qua debuimus facere, fecimus.* Apoſtolus autem vt quid in- Duo gen- nuere vellet, melius intelligendum daret, Scholasticis Doctoribus an am dedit meri- tum in duo genera diſtinguendi: vñ namq; meriti genus eſt, quod de conſigno, alterum quod de conſigno appellarunt, adco vt opera omnia ex conſigno pure, ſimpliciter, & in ſeſe conſiderata nihil omnino mereantur, nullaq; remuneratione digna cenſenda ſint: ita quippe Paulus ad Romaos ait: *Non ſunt Rom. 8. conſigna paſſiones, huius temporis ad futuram gloriam, qua reuelabitur in nobis.* Verum opera noſtrā de conſigno, p̄aſter id, quod plurimis alijs promiſſionibus, quas ipſe Deus nobis pollicitus eſt, innitantur: (vt in priuim verbi illis S. Scripturæ, *Art merces operi tuo.*) in quo ita nobiſcum conuenit, quemadmodum ex verbi illis parabolæ Euangelicæ: *Nunquid ex denario conueniſt in mecum: colligitur vt ſeipſum etiā ad mercedem reddendam obligat; quæ ſi bene attendantur, ſingularem ſic dubio re- munerationem conſequentur: dignus eſt enim operarius mercede ſua.* Ita vt non mediocre in Deo iniuſtia ſignum foret, mercedem eorum fruſtrari, ac remunerationem, non im- pedientib. tot promiſſis contractibus, con- ſuentis, obligationibus, paſtis, quæ pro eadē faciūt, fallere, vt raccainus hic interim, quod ipas

Matth. 10.
1. Tim. 5.

ip̄is Iesu Christi meritis, quæ infinita sunt, innitantur, quæ iisdem robur & vires subministrant.

Statim ut Elizæus Propheta salem in aquas Jerichontis, quæ natura insipidae erant & amariores, coniecit, subito mutatae sunt, & ex amaris potui suaves, ex sterilibus fertiles, atq; ex virulentis salubres redditæ. Certum porro est, aquarum nomine in Scripturis sanctis hominum opera designari. Ita ut dicere licet, opera nostra instar aquarium insipidorum esse origine & securitatem fœtentium, ac meritis sterilium: verum si Christi fæsi passionis salin easdem coniiciatur: dulces eas reddi, alium saporem induere, Deo hominibusq; gratissimas reddi, indeq; merito fœcundari.

Cum Angelus ille exterminator omnes Ægyptiorum primogenitos interficeret, iis solum domibus pepercit, quarum postes ac superliminaria agni Paschalis sanguine crucata cernebat, cæteris omnibus internectione deletis. Est hoc veluti quoddam præfigium, Christiani, omnia nostra, quæ in mundi huius Ægypto opera edimus, sine sanguine ac cruenta Domini Salvatoris passionem emortua, & exsanguia quodammodo esse, atq; omnis prouersus meriti expetitia: sed si eadem Agni illius immaculati cruore tingantur, vitam nobis æternam & immortalem enlargiti, prout ad Romanos testatur Apostolus: Quireddet omniq; secundum opera eius: iis quidem, qui secundum patientiam boni operis gloriam & honorem, & incorruptionem querunt, vitam æternam.

Omnes quoque olim nec criviebantur, quorum frontes signo Thau, velut stigmate quodam inusta, conspiciebantur, cum, qui eodem carerent signo vindice gladio interimerentur. Hinc colligo, omnia quæ à nobis hie bona sunt opera, quæ signo crucis, cuius Hieroglyphicum Hebraicum Thau erat, signata non sunt, at tantum signo & nota naturæ nostræ, morti esse destrata, nevitam ac salutem promereri posse: è contra vero, quæ regiam hanc epigraphen from. iuscum gerunt; ab omni esse prouersus discessione secura, vitamque semper duraturam.

Ipsa Mosis manus, si nudata ac sine vela- *Exod. 4.*
mine videbatur, lepram præferebat, sed vestibus cooperata & ad sinum iussa referri, ab omni prouersus lepræ macula libera erat, & integrissima. Scitum est in sacris voluminibus, manus operum ipsorum figuram ac symbolum esse, adeo ut si actiones nostræ nudæ penitus & in sua ipsæ natura, extraque gratiam constitutæ conspiciantur, nihil aliud præter lepram quandam teterimam, meras fordes & colluuiem esse videantur: at si eadem in sacratissimæ Passionis siuum ingererantur, ac pretiosissimæ meritorum Iesu Christi vestibus circumuestiantur, mundissimæ coram diuinæ maiestatis oculis, ac pulcherrimæ compareant.

Æneus ille serpens, quamdiu humiliabat, Israhelitas veneno ac tabo quodammodo inficiebat, & conspicientibus horrorem inquietiebat, sed in altum stipitem, in deserto Sinai, sublatus, intuentibus vitam ac lenitatem cōferebat, prodigia operabatur, & percutios a serpentibus cæteris omni prouersus obagione liberabat. Hic rursus doceatur opera nostra cum in naturæ suæ terra conspiciantur, virulenta esse & contagiosa, & diuinæ maiestatis oculis ingratissima, sed in deserto Calvaria in atborem crucis Dominicæ sublata, virtutes admirabiles operari, ac merita superexcellenta producere.

Princeps ille Syrus Naaman licet opibus ac diuinitiis affueret, lepra tamen turpissima toto corpore cooperata erat: hinc factum est, ut nullū durante lepra Propheta Elizæus ab eo manus vel minimum recipere voluerit, sed quam primum ut Jordanis fæse aquis abluit, & lepra abiit, ac caro eius sicut caro pueri paruuli restituta est, suam ei ipse Propheta nō rogatus benedictionem impertiit, muneraq; eidem obvulit. Hic iterum demonstratur, hominem, qui in mundi huius aula in star reguli cuiusdam dominatur, si in natura spectatus, insignia quadam, pretiosa ac præclara opera edit, lepra tamen turpissima esse cooperatum. Vnde bene apud Prophetam *Ezai. 64.*
legimus, Et facti sumus ut immundus omnes nos, & quasi pannus menstruata & inuersa in stria nostra. atq; eadem opera, quamquam propter vitam æternam promerendā eidem offerantur,

Ooooo 3 tur,

ur, grata neutquam existere, at si eadem temer rubicundis ac lymidis sacri Jordanis, id est, Dominicæ passionis aquis immergi contigerit, venustatem quandam & noui splendoris imaginem assumptura, adeo ut gratissima ac iucundissima ei futura sint, atque ipse Deus e contra leproso huic benedictionum suavum & gratiæ coelestium thesaurum quam amplissime reseraturus. Desuntne igitur nobis figuræ & bonis operibus merita?

Simile.

Nam quemadmodum globi, quibus balista ac tormenta bellica infaciuntur, pondere suo graues sunt, & nonnisi magno labore & contentientia in alium librari queunt: si vero tormenti angustiis atque orificio, ignem nimur & puluere tormentario accedentibus, egrediantur, horrendi cuiusdam fulminis in morem per aera librantur, muros, ac valla validissima concutunt, ac perfringunt. Non secus quoque opera nostra, quæ velut pilæ quædam bellicæ sunt: adeo namque ea natura sua grauia ac ponderosa sunt, ut semper ad terram trahantur, nulla vero ratione in alium, ad æternam beatitudinem acciendam sustolliri valeant. Sic adem corde cuiuspiam caritatis incendio succensi, gratiaq; enerati, orificio tormenti, egredi contigerit, mirum, ut in alium sustollatur, adeo ut ad usque coelesti domicilium volitent, vitæq; æternæ repagula quodammodo perfringant.

Exod. 36.37. Aegyptiorum aurum & argentum, atque omnes eorum opes nulli alii tei, quam sacrificiis idolorum destinatae erant, sed statim eodem Hebreis cessere, in sacros easdem versus conflatunt, atque in primis in tabernaculum, quod auro mundissimo intus & foris cooperatum fuit. Opera nostra, Christiani, velut opes Aegyptiorum sunt, quæ si in seipsis considerentur, meræ fortes sunt, & idololatrica superstitione fœdata, atq; ante oculos Dei velut immunditia fordescunt, sed statim virginitatis fornax ac diuini amoris incendiū eadem excoquit ac sublimat, pulcherrimum quoddam æternæ gloriae tabernaculum constituant luculentamque mercedem promerentur. Docet hoc ipsum nos hodiernæ festiuitatis Euangeliū, quod ab Ecclesia inter reliqua omnia hodie institutum est, ut præmia

& remunerationem laborum, rerum harumque, quas Sancti hoc in mūdo iam olim subierunt, nobis in mentem reuocaret, nosq; ad eorum imitationem potissimum accenderet, dicens, *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in celo.* Ut porro apte & methodice verbahæc valeam exponere, primo mercedis ipsius magnitudinē, ac deinde media, quibus ad eandem perueniuntur, explicabo, ac duobus hisce punctis tota concionis meæ seriem, atq; omnem Sanctorum triumphum animatumque beatorum gloriam circumscribam.

Principio igitur ipsa beatitudo ac coelestis gloria, Electorū inquam merces, quam Sanctorum beatitudinē, Quid sit &t; omnes, quorum hodie festiuitatem celebamus, in remunerationem acceperunt, adeo sublimis, augusta & magna est; ut eam aliquatenus quidem admirari, verbis autem consequi, aut pro dignitate explicate nullus queat: quippe quæ nec sensu cognosci, nec ratione percipi, neve ipsa potest cogitatione comprehendendi. Testem hic habeo Apostolum Paulum, qui post raptum in tertium cœlum ad se reuectus, eiusdem magnitudinem demiratus exclamat: *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparauit Deus diligenteribus se.*

Cyprianus, magnum illud Africae fidus, & Episcopus, Carthaginensis Episcopus, qui sub Valeriano Imper. martyrio coronatus est, atq; anno post Christi nativitatem ducentesimo quinquagesimo in Ecclesia floruit, cum beatitudinis huius mentio incidisset, hoc eam elogio deprehendat: *Quæ erit gloria & quænia latitia 1. Cor. 2. admetti, &t; Deum vide, & honorari, ut cum Christo Domino Deo tuo salutis ac lucis aeterna gaudium capias? Abraham, & Isaac, & Jacob, & Patriarchas omnes, & Prophetas, & Apostolos, & Martyres salutare? cum iusvis ac Dei amicis in regno celorum data & immortalitatis voluptate gaudere? sumere illic, quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit? Quidibus verbis insinuare vult, nihil esse omnino aufereriri, quod cum semperna hac felicitate, qua Electorum omnium & cœlitum merces est, sit comparandum.*

Angelicus ille Doctor Thomas, Theologus, 1. Par. q. 15. gorum omnium Coryphaeus ac Princeps, art. 6. ad 4. Sorbo-

Sorbonæ nostræ Phœnix, cū quæreret, Num Deus Opt. Max. ea, quæ olim condidit, meliora iam reddere queat & perfectiora, quam in ipso rerum primordio condita erant, tandem hoc modo concludit. Omnipotenter hunc artificem posse quidem eorum aliqua iam perficere, atq; emendatoria reddere; esse tamen quædam tanta perfectione & artificio ab eo condita, atq; ita numeris omnibus absoluta, ut summus ille naturæ opifex nihil perfectius aut absolutius condere valeret. Atque horum in numero ponendam esse gloriam & beatitudinem cœlestium, quæ tante nimirum magnitudinis est, nihil ut maius fieri, aut mente comprehendendi queat.

Et fieri mississimo quidem ipse ntitur fundamento. Cum enim omnis, vt ait, sanctorum beatitudo & merces ipse sit Deus, & Deus nihil se ipso maius aut perfectius possit effingere, sequitur hinc etiam Deum nihil aut melius aut diuinus, tum nec quidquam præstantius. Electorum gloria ac Beatorum gaudio posse efficere.

Christianus ille Sophus Torquatus Boetius, cum suum hoc etiam symbolum conferre vellet, optime mihi rem visus est tergisse, ita namque eandem definit: *Beatus est status omnium bonorum aggregatione perfectus.* Cum ait, *omnium*, generalitatem quandam includit. Si enim vel unum, quamvis minimum deit, omnis eiusdem perfectio concidat, necesse est, ac fœlix ille status, qui non nisi perfectione absoluta constat, si vel minimum quid defuerit, consistere non volebit.

Quod summus ille Metaphysicus terminis Philosophicis declarauit, Deus ipse Theologicis multis ante seculis exposuit, quando nimirum Moysi loquens omnis ei boni visionem, ac perfectam omnis voluntatis fruitionem in remunerationem & beatitudinem daturum se pollicitus est, dicens: *Ostendam tibi omne bonum*, quasi diceret, *Noli animum contrahere Moyses, aut aduersitatibus æruimisq; nimium quantum deici: nam tametsi labores tui & molestiae, quas sustines, graues sint & per molestæ, merces tua tamen multo, mihi crede, maior erit.* Videbunt quippe oculi tui, quod haec te-

nas minime viderunt, ostendam quippe eis omne, quod bonū est, & quidquid summum ad bonum referri potest. Non enim vidisti in mundi huius officina, nisi umbraticam quædam boni imaginem, sed ipse te deducam in officinam, in qua omnia bonorum genera recondita sint. Illic videbis corpora glorio- *Dan. 10.*
Apoc. 1.

sa, non qualia videre olim Daniel & Joannes in Reuelationibus, quæ fuguris auctoris instar resplendebant, sed, quæ translucunt, ac non nisi lumen sint & splendor, immortalia adhæc & pati nescia. Videbis illic Cherubinos, non quidem in ænigmate, *vii Exod. 25.*
Ezai. 6.

in propitiatorio apparetant, & Seraphinos,

non quales Esaias vidit, admirabili nimi- *Exod. 3.*

rum ſchemate, penitus circumuestitos & a-
latos; sed ut spiritus purissimos, subtili-
mos, & substantias ab omni prorsus mate-
ria secretas. Videbis Angelos, non iam in fi-
gura & velamine humanamque formam in-
dutos, ut eos videre Abraham, Lot, Jacob, *Gen. 19. 22.*
aliq; veteris Testamenti Patriarchæ, sed ad *Exod. 28.*

viuum, prout sunt, sine corpore, non iam fi-
guratos, non iam occupantes locum, sed o-
mni prorsus dimensione quantitatis caren-
tes. Me ipsum denique videbis, qualis sum ē *3. Reg. 28.*

natura, non iam in rubo ardenti, ut in deserto

Sinai olim visus sum; non in specie turbinis,

sicut tempore Eliæ apparui; sed facie ad fa-
ctem; & in propria natura: meq; ipsum cum-
videtas, omne simul bonum videbis; & me-
ipsum cum tibi ostendam, ostendam tibi omne: *Ezib. 1.*

bonum.

O sublimē Theologiam! sed penitus mi- *Exod. 18.*
hi eadem examināda est, eiusq; promissi ge-
minus sensus inuestigādus, qui hic esse vide-
tar: Ostendam tibi quidquid honestum est, *Num. 13. 21.*
quidquid utile, quidquid iucundum est. In-
fernus enim omne malum ostendit, in undus
autem bonum malo permixtum, at in cedo-
non si omne bonum tibi ostendam. Exploratores quidem, quos Josue olim emisit, rias
& botros terræ Chanaan in castris, velut eui-
dens ferritatis eiusdem specimen ostende-
runt; Ezechias rex legatis Babylonis diuinitas *4. Reg. 20.*
& thesauros suos; Assuerus Satrapis & Prin-
cipibus regni sui magnificētiam & splendo-
rem; Satanæ Christo omnia mundi regna ac *Matth. 4.*
gloriam eorum; atq; ipse maius quid & ex-
cellē-

cellentius tibi demonstrabo, ostendam tibi
scilicet omne bonum.

Quodnam vestrum de hac propositione
iudicium est à Philosophi? quid inde effici-
putatis? quid inde concluditis? scilicet,
Deum, cum verbis & re ipsa Moyis, & post
cum omnia omnino fidelibus promittit,
ostensurum se illis, idque in laborum aemo-
lestiarum remunerationem, omne bonum, ca-
dem quoque opera promittere, ostensuram
se illis omnes, & consequenter quoque o-
mne verum. Ens enim, Bonum & Verum ad
se inuicem reciprocis sunt, & à se mutuo dis-
iungi nequeunt, & ut Metaphysici loquun-
tur, conuertuntur. Adeo ut ipsa felicitas &
gloria Beatorum sit, ipsius boni, Veri & Bo-
nis visio, & in his tribus virtutis ipsius mer-
ces atque actionum nostrorum honorarium
constat.

Mundus
inops est
& vanitati-
bus plenus.

P. 4. 4.

Matth. 5.
Lug. 6.

Ostendit quidem mundus ipse Ens ali-
quod, sed transitorium, & labile, ac non nisi
per transiennam; aliquod quidem Bonum, sed
fucatum & fallax; aliquod quidem Verum,
sed falso & crantum specie tenus. Quid enim
ipse aliud est, quam vilis quidam veterame-
tarius ac scrutarius, qui non nisi decem cate-
gorias habet, velut indicem omnium opam
suarum vafer quidam mango est, cuius om-
nes merces vitium continet, & fucum oient;
falsarius est & impostor, qui inani quadam
rerum imagine nos ludit, & mendacius aures
& oculos hominum opplet. Vnde Rex ille
David fraudes eiusdem detegens & versuti-
as, omnes omnino mortales alloquitur, sibi
ut caueant, & muidanorum auribus eius-
dem tecnas instillat dicens, Filij hominum,
ut quid diligitis vanitatem, & queritis menda-
cium? ut quid cœlum & cœlestia negligitis,
vbi tamen Omnes, Omne bonum & Om-
ne verum Beatorum animabus ostendit
Deus? o p̄mium inæstimabile! Quam-
obrem gaudete animæ, qua in hoc mun-
do pœnitentiam agitis, atque omnem vi-
tam vestram summi illius Principis obse-
quii impenditis, gaudete inquam, & ex-
ultate, quoniam meritis vestra copiosa est in
celo.

Copiosa inquam, actanta, ut omnes San-
cti Patres luculentum de ea testimonium

peribuerint, quorum omnium verba, ut et
iis quanti eadem fecerint, colligatis, in medi-
um proferant. Primus in Scenam prodeat Ba-
silus, Cœsareæ Cappadociae Episcopus, Ma-
gniillius Gregorij, cognomento Theologi,
discipulus, Arianaorum terro, atq; omnium
Græcorum, meo quidem iudicio, & doctissi-
mus & eloquentissimus, qui circa annum
Dom. CCC. LXX. floruit, hic cum pluribus
cœlestem hanc gloriam verbis assertum ius-
ser, eiusdemque felicitatem dignissimis en-
comiis depraedicasset, tandem concludens
ait: ibi Angelorum millia, primorum parentum
conuentus Apostolorum fides, tribunalia Prophe-
tarum, Patriarcharum sceptra, Martyrum co-
rona, Iustorum laudes cumulatissime spectabun-
tur. Exhortatio
ad Baptis-
mum.

Quinquaginta deinde interiecis annis
post hunc Orientis solem, nonum in Africa
effulgens iubar Augustinus, verbis tum gra-
uibus, tum egregiis hanc sanctorum beatitu-
dinem cumulatissime descripsit: Quantarit Cœli, Lib. II. de
felicitas, vbi nullum erit malum, nullum latebit cap. 10.
bonum, vacabitur Dei laudibus, qui erit omnia in
omnibus?

Prosper Aquitanicus (qui post quinqua-
ginta, & quod excurrit, annos, Augustinum
excepit, quicq; anno potissimum CCC. LX.
& vita sanctitate & doctrina in Ecclesia vi-
guit, quam proxime quoque eum in scriba-
do secutus est) cum animam contemplati-
uam ad cœlestis gloria Beatorumque felici-
tatis considerationem incitaret: his eam ver-
bis allocutus est: Futura vita creditur beatæ De vita
sempiterna, & sempiternæ beatæ, vbi est certa, contemp-
curitas, & secura tranquillitas, & tranquilla in-
cunditas, felix aeternitas, aeterna felicitas; vbi est
amor perfectus, timor nullus, dies aeternus. O ver-
ba aurea, & quibus collatum aurum non ita
carum! Ecce & alia.

Prodeat dehinc Carthaginæ itidem natus
Fulgentius, qui tempore Vandalico circa an-
num Domini quingentesimum floruit sum-
mus Episcopus & Icriptor non postremus:
qui cum de cœlesti gloria mentionem face-
ret, sic orationem exorsus est: Quis non illius
vita desiderio presentem vitam despicat?
quis non illius abundantia delectamento diui-
nitati temporis labitur? quis non illius
regni

vegni dilectione omnia terrena regna contemnuntur?

Magnus autem Doctor & Pontifex Gregorius ante mille circiter annos tam ample & digne eandem descriptus, itaq; laudes eius decantauit, vt dicere non erubuerit, tam in gentem mercedem illam esse, quæ Beatis in regno cœlorum promissa est, vt si vel scintillam ciudem animi nostris inscreremus, omnis subito rerum temporalium amor eiusdem ardore in nobis extingueretur. Verba eius audiamus: *Si consideremus fratres charissimi, quæ cœlestes sunt, quæ nobis promittuntur in cœlo, vilis fuit animo, quæ habentur in terris.* Nam quidquid quatuor hæc elementa, & orbis inferior continet, nihil omnino est, atque indignum prouersus, vt cum eo, quod in cœlo in nobis domicilio paratum est, conseruatur.

Hos omnes vero multis saeculis antecedens Martialis, Apostolorum discipulus, ciuium meorum decus & columen, magnus Aquitanus Apostolus, primusque per hanc nostram Galliam Euangelij præco, ad Tholosanos scribens, vt eos ad fortiter in vita huius prælio certandum animaret, & ad virtutis incepſendū incitaret, aliud profecto calcar non adhibuit, quā vt semper mercede gloria cœlestis ante oculos haberent: *Mementote vero sermonis mei, quem saepe dicebam vobis, quanta & qualia in cœlo preparata sunt sanctis, & timentibus Deum.* Omnis enim potentia & gloria in regno Dei indeſinenter permanent, que nec augeri, nec minui possunt.

Sed nimis iam diu veterum Patrum sententias inhaesimus. S. Scriptores horum quoque ingrediamur, atq; ex eo, qui ad hanc collam facere videbuntur, floculos decerpamus, prodeat itaq; in medium generosa illa Amazon ac Virago, Machabæorum mater, quæ impij & efferauti Antiochi tyrannidem crudelitatemq; haud verita, filiosq; ad fortiter agendum exhortans, infinitam illam iustorum mercedem, & immarcescibilem legitime pugnantiam coronam ipsis in mentem revocauit: ita namq; septimum & natu minimum, in mediis constitutum suppliciis, sex prioribus Martyrio iam consumptis, ad perseuerantiam constantiamque adhortata

Bessarion. 3. De Sanctis.

est; Peto nate, ut adspicias ad cœlum, & ad terram, & ad omnia, quæ in eis sunt, & intelligas, quia ex nihilo fecit illa Deus; itaſet, ut non timeras carnificem suum, mortem rideas, inque mediis suppliciis animum sumas.

Deinde, quod multo magis admirandum est, ipſem Dominus ac Redemptor noster Jesus, nudus in cruce pendens, omni humano destitutus auxilio, spineo ferro redimitus, toto corpore vulneratus, ac viribus exhaustus; spem gloriae & mercedis immeſas, quæ ipſi post passionem parata erat, velut in vicem solamen ac dolorum lenimen habebat: proposito enim sibi gaudio, quod ex gloria illius fructuō oriebatur, clausus non sentiebat, in flagris velut in epulis verſabatur, & hastam militis delicias exſtimatbat. Ita namque ad Hebreos testatur Doctor Gentium Paulus: *Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem.* Sumite igitur animos, *Hebr. 12.* Auditores, atque luculenta hac gloria spe ad fortiter agendum excitamini, & gaudete *Matth. 5.* *& exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlo.*

Iterum inquam copiosa, ac tanta, vt volupetas, quam eiusdem perfecta ac plena fructuō generat, nullis exprimi verbis, nullis Scripturæ testimoniis valeat demonstrari. Amans illa mulier, quæ sub sponsæ imagine in Canticis describitur, cum dilectum suum per viros & plateas indagaret, & filiæ Sion ab ea peterent? *Qualis est dilectus tuus, o pulcherrima mulierum!* eiusdem statim virtutes, proprietates, perfectiones, dores & merita graphice & ad viuum depinxit: *Dilectus meus candens & rubicundus, electus ex milibus.* Caput eius aurum optimum, come eius sicut elata palmarum, nigra quasi corvus; oculi eius sicut columba, que lacte sunt lota, & resident iuxta fluentia plenissima. Gena eius sicut areole aromatum confite à pigmentariis. Tæba eius lilia distillantia myrram primam; manus illius tornatiles, aurea, plena hyacinthi, guttur illius suauissimum, & torus desiderabilis. Mirati facis non possum hanc spousam, quæ, cum omnia dilecti membra similitudinibus depingat, auro caput, palmae cæsariem, columbis oculos, gemmis manus, myrræ os comparans; nihil tamen reperire potuerit, cui guttur eius

Gloria Beatorum verbi exprimi nequit.

Cant. 5.

PPP com-

compararet, id solum iucundissimum ac suauissimum nuncupans. Et sane id mysterio nō vacat; sed declaratur hic, multa quidem ac plurima hoc in modo reperiiri, quæ diuinæ maiestatis attributa ad viuum exprimit, & eius Sapientiam, Prudentiam, Justitiam, Misericordiam, aliaque plurima, quæ per hæc membra designantur, sed nihil omnino à Deo creatum esse, cui sponsi guntur, id est, gaudium, quo Electi in cælo perfruuntur, pro dignitate conferatur, sed sufficere, si sponsa verbis dicatur, *Guntur illius suauissimum.*

Ibid.

Matth. 25.

Iohann. 12.

Matth. 5.
Luc. 6.

Sancta porro Scriptura, ut id ipsum gaudium aliquo modo exprimeret, nobisque quadam tenus representarat, *Gaudium Domini*, id appellat, ita namque in S. Matthæi Euangeliō id expressum lego, *Intra in Gaudium Domini tui*: quasi dicere voluisset, gaudium, quo cœlicolæ & Justi aliquando in cœlis perfundentur, similem fore gaudio, quo ipse Christus Dei filius fruatur. Ita namq; ipse id in Euāgelio S. Joannis expref-
fit; *Si quis mihi ministrat, me sequatur; & ubi sum ego, illuc & minister meus erit.* Quin & amplius quid in vobis illis, *Intra in gaudium*; in-
tueor; videtur enim illa loquendi ratio im-
mensam huius gaudij magnitudinem appo-
fitissime declarare, qua nimur ad eo copiosa & infinita existet, ut ipsa non in Justorum animas, sed in ipsam animæ intratur; sunt: deficiente quippe sinu, quo illam con-
tineant & complectantur, in profundissimis illius abyssis penitus absorbeantur. *Ex-
clamem igitur merito, O gaudium, ô mer-
cedē, ô ter & quater beatas animas, & Gau-
dere & exultate, quoniam merces vestra copio, a est
in cælo.*

Vere copiosa, tum propter perpetuitatem quoniam in æternum permanens est; tum propter eiusdem eminentiam ac perfectio-
nem, quia finis eius diuina essentia est, quæ omnis gaudij oceanus, in qua omnes the-
sauri reconditi sunt, & è qua velut è fonte
quidquid habemus, aut videmus, deriu-
tur; quæ proinde obiectum infinitum est. Cuius eminentiam, magnitudinem, ampli-
tudinem ac maiestatem ut melius perspectam

habeatis, aperta vobis eam similitudine de-
clarabo. Si per plateas transiens fortes è domo foras proieci videres, quæ tamen remota non fortes, sed pyropi, adamantes, gemmæ atq; aurum essent, ad nō obstupeceres, oculisq; & cogitationibus in altum sublati tecum ipse admirans dices: Hem quam pre-
ciosos in domo illa thesauros, quas diuitias,
quasnam opes latitare existimandum est!
hem quam felices ac beati illi sunt domestici,
qui in opulentam hanc familiam adoptati
sunt! O vos omnes qui per mundi huius pla-
teas inceditis, attollite paulisper oculos, &
vobisq; quæso perpendite, omnia quæ in
mundo, cœlis, pelago, elementis, bestiis,
gemmis, ac vobismeti pīs. denique conspi-
citis, & quidquid demum in rerum natu-
ra pretiosum existat, è diuinæ huius essent-
iae fundo profecta esse, & potentia il-
lius scopis per creationis beneficas in hunc
mundum velut quasdam quisquilias, pur-
gamenta, resque superfluas, quæ inex-
hausto diuinæ huius essentiae reconditio
superabundant, eiecta; ac mille nouos mun-
dos, & multo etiam perfectiores, eodem ad-
huc egredi posse, sic ut eosdem creare po-
test, ita & vellat. Hic igitur sistite, oculis-
que & animis in altum erectis, vobisq;
perpendite, quales thesauri, quæ diuitiæ, ec-
que gaudia in profundis Deitatis ipsius ab-
yssis delitescant; quantaque eorum felici-
tas sit & beatitudo, quorum ante oculos in-
nitus ille thesaurus semper versatur, quorum
ipse merces est & omnia, quippe in atrii il-
lius semper comonoratur: quam felicitatem
cum Psalmographus consideraret, exclamat:
*Beati, qui habitant in domo tua Domine, in sa-
cula saeculorum laudabunt te. & ipse verbis Eu-
angelicis eidem succino dicens, Gaudete &
exultate, quoniam merces vestra copioſa est in
cælo.*

Copiosa reuera ac quodammodo infinita; præfertim cum eiusdem obiectum ipse sit Deus, idque in saeculorum saecula: Deus in-
quam cuius vel solus intuitus homines si-
mul & Angelos in admirationem rapit: cu-
ius maiestatem atque amplitudinem quoni-
um nullis erprimere verbis possum, simili-
tudine quadam quantū potero demonstrare
con-

psal. 83.
Matth. 5.
Iohann. 12.
Luc. 6.

contendam. Non esse sane mirum, si rege per regni sui terminos incedente agticolæ, coloni ac promiscua multitudo, quibus regiam intueri maiestatem insolitum foret, in admirationem & stuporem raperentur, ranta maiestate percussi: at si iphi aulici & regni Principes, qui regem quotidie videbent & alloquerentur, quique à primis annis aulam frequentassent, cum rege ipso quodammodo educati, si illi inquam quotiescunq; eiusdem amplitudinem, magnificentiam & maiestatem intuerentur, pre admiratione toties in mentis stuporem raperentur, an non dicendum foret, summum hunc acciduum quodammodo Regem esse? Hinc vltius cogitatione progedere Christiane, ac tecum cogita regem illum regum summum quandam Deum esse, ac maiestatem quandam infinitam, cum non modo ipsos sanctos, qui mundi olim incolæ fuerunt, sed ipsos etiam Angelos aulæ cœlestis inquininos, qui iam à quinq; annorum milibus ei obsequuntur, seruiunt, ministrant, in admirationem & stuporem rapiat: ipsas etiam Virtutes, Dominationes, Potestates, ipsam scilicet regni eius nobilitatem, ipsos Thronos, Cherubinos, Seraphinos deniq; Principes ei loco proximos, & ad coronam pertinentes. Atq; ex his omniibus tecum statue, num magna sit mercedis loco habendum, ac plurimi faciendum, summum hunc regem quotidie intueri, eiusque visione in perpetuum frui; & num iterum iure merito que mihi liceat dicere, *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in celo.*

Tertium mihi, ad hanc mercedem magis magisq; exaltandam, Cœlestiumque felicitatem sublimius adhuc extollendam, conceptum suggessit D. Joannes Chrysost. Dic obsecro, inquit, Christiane, si quis te in theatrum induceret, in quod magna virorum præstantium multitudo conuenisset, splendide ac regifice induitorum, magna servorum cateruastipatorum, summoq; ab universis honore affectionum: in eorum vero medio potentissimus quidam Monarcha sederet, auro gemmisque effulgens, qui suo re latere assidere cuperet, teque in amplissimum illum viorum illustrum consensum ado-

ptare; an non te totum libens ac merito eiusdem obsequio dedicares? an non te mortalium felicissimum existimares? Hac subnixus deinde cogitatione in cœlo euola, ad illud amplissimum theatrum oculos intende, quod non ex huiusmodi virtutis, sed ex purissimis spiritibus virtutibus mundissimis coit, quorum species, pulchritudo, diuinæq; gemmas atq; aurum longe antecellunt, quorum splendor solis radios superat; nec solum ex hominibus, sed ex iis, qui hominibus infinitis paribus dignitate & conditione præstant, Angelis inquam, Archangelis, Thronis, Dominationibus, & Principatibus: in eorum vero medio potens ille Rex sedet, maiestatis infinita, cuius magnitudinis & amplitudinis vnicus splendor omnium creaturarum oculos præstringit. Ad eo vt, si mille mortis genera essent subeunda, quo ranta felicitatis patricipes reddi possimus, promptissime ea ac libertissime ferenda forent, & ab ambabus vlnis vltroque amplecteda. Ira vt hac Chrysost. similitudine permotus rufum plena voce clamare cogat: *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in celo.* Matth. 5.

Sunt nimurum animæ illæ sanctæ ac Beatae, quas hic exultare volumus, quibus scilicet hodierna die panegyrim hanc offerimus, & quarum lætam hodie festiuitatem celebramus; cum ipsæ sint, quæ hanc pro laboribus suis gloriam, hanc ob certamina coronam, hancq; pro sudore mercedem adeptæ sint. Animæ sanctæ, quæ vere in cœlesti habitaculo commorantur, nō autem in aliquo mundi angulo, donec ultimus iudicij dies aduenerit, delitescunt, vt absurdè olim asseverat Tertullian. quæ Dei modo visione perfruuntur, non vero eadem vsq; ad generalis iudicij diem priuatae sunt, vt credebant Armenij teste Guidone, & Græcitem D. Thom. & Concilio Florentino: quæ in cœlesti paradiso iam exultant & lætantur, non vero eodem exclusæ manebunt, donec Christus ad iudicium venturus sit, vt docebat Vigilantius, Petrus Abailardus, Petrus Ruscinus, & Fratricelli testantibus id Hieron contra Vigilantium, Gabr. Præculo de hæresibus, & Platina in vita Pontificiū; quæ mun-

Lib. 4. con-
tra Marcion,
c. 94.

D. Thom. de
erroribus
Græcor.
Conc. Flo-
rent. eff. 1.

do huic mortuæ in cœlo viuunt, omnium quæ hic geruntur conseçæ, non vero perpetuo sommo sepultæ iacent rerum mortalium protus ignæ, ut sacrilego ore calumniantur.

† ad cap. 25.
Genes.

* Lib. 3. de
oculta

Philo eph.

† Lib. 2. inß.
e. 25. fess. 6.

Ioan. 17.

Philip. 1.

Cap. 3.

2. Mach. 15.

Luc. 16.

Contra Vö.
gilant. c. 3.

† Orat. su-
nebri in S.
Nicetam.

* In verbo
Constan-
tius.

† part. 4.
annual.

docuerunt, Sanctorum inuocationem frustra esse institutam, eosdem carcere auribus, quibus nostras preces excipiunt, eisq; nulla suppetere media, quibus nobis succurrant, aut hominum postularis vila ratione posse morte gerere. Similis omnino error est Mahumetanorum, qui Sanctorum intercessio- Mahume- nium iuxta Alcorani sui doctrinam penitus tuus Azoara. negant, quod vnum à præcipuis nefandæ co- 49. rum superstitionis capitibus est ac velutifun- damentum.

Animæ beatæ ac felices, quæ ex variis na- tionibus omnibusque orbis gentibus con- gregatae sunt; ita namque easdem nobis

Sanctus Joannes hodie in Epistola describit,

qui suis cas oculis præsens alpexit: *Vidit tur- bam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, tribubus & linguis, stantes ante thronum Dei, aut: vidi turbam magnam, nona ut hinc temere præsumeremus, nos cer- to certius de numero eodem futuros. sed ne fortasse visa electorum, ac saluandorum pauci- tate, in desperationis voraginem prolabemur, qui æterna gloria excludendi, at ut hinc animos potius fumeremus, eo nos aliquando Ex omni- perenturos, quo tot generosi athletæ, tot bus mundi strenuimiles, & tanto quidem numero per angulis ad uenerunt. Hæc porro gentium & tribuum cœlum as- commixtio, linguarumque diuersitas aliud cenditur. nihil denotat, quam ex omnibus mundi po- Apoc. 21. pulis & nationibus aliquos in cœlesti habita- culo iucunda ac beatæ Dei visione perfui.* Atque in huiusc rei confirmationem insi- gnis illa ciuitas, de qua in Apocalypsi, quæ Je- rusalem cœlestis figura & typus erat, duode- cim habebat portas amplias & late patentes, quæ versus omnia mundi clima respicie- bant: ut hinc ad oculum patet, ex omnibus terra partibus & insulis maris ad ciuitatem illam cœlestem adiutum patet.

Animæ quin etiam gloriose, quæcum ta- men gloria & beatitudo inæqualis est, licet singulæ usque ad satietatem reficiantur, & plena voluptate perfundantur: docuere me id duo magni nominis & sanctitatis scripto- res: Eucherius nimirum Lugdunensis, qui Homil. in anno Domini CCCCL. in nostra hac Gallia Nasli u- floruit, Prosper Aquitanicus Eucherio per o- nius Con- mania æqualis. Prioris verba sunt hæc: *Qui se- plus*

Plus laboraverit, plus mercede accipiet: stellæ enim, ut Apostolus ait, differt à stellæ in claritate: sic & resurrectio mortuorum: quamvis igitur omnes beatierunt, non tamen omnes aequales erunt. Posterioris vero hæc: Propterea quicumque ibi erunt, et si differentibus meritis ab inuidem distabunt: omnes tamen una perfectione beati erunt, quia singulis sua premia, sufficientia erunt, & capere amplius premios suis iam perfecti non potuerunt: sicut enim corporalis saturitas omnes saturos aequaliter habet, quamvis singulis cibum non aequaliter, sed pro possibiliitate percepient: ita omnes Sancti eti si fuerint aliqua graduum suorum diversitate distincti, una beatitudine perfecti erunt, quia & una perfectione beati sunt. Adnectamus hinc testimonij figuræ & sacra Scriptura de- promptas.

Traditum est, filios Israel, cum in deserto Igitur, qui Sinai hærent, & manna de cœlis præstito videntur, non nutrirentur, quamvis alij plus alijs colligerent & comedenter, eandem tamen omnes gloriæ ex eo voluptatem percepisse, & saturatos fuisse, adeo ut tam saturæ esset, qui minus collegerat, quam is, qui amplius. Textus verba audiamus: Et mens sunt a mensuram Gomor, nec qui plus collegerat habuit amplius, nec qui minus, neque singuli iuxta id quod edere poterant, congregauerunt. Manna in factis litteris beatitudinem designat, ut ex eo Apocalypsis loco manifestum redditur, Vincenti dabo manna a b' conditum, & iucundissimum ea profecto manna est, quæ beatorum animæ reficiuntur, sed ex discrimine, quod reuera mirandum est, ut quamvis omnes non aequaliter de eadem participent, omnes tamen iucundissime reficiantur, & sufficientissime saturantur, tam si qui minori gloria potiuntur, quam qui maior.

Joseph Patriarcha cum totius Ægypti habens moderaretur, & fratres qui in Ægyptu venerant coniuvio exceptisset, ordine & aetatis singulos mensæ iussit accumbere, in supremâ scilicet mensa prioris natu, in ima vero natu minores. Sederunt coram eo primogenitus iuxta primogenitum iuxta aetatem suam: & quamvis loco inter se differentes, omnes tamen iucundissime, & ad satietatem epulati sunt: eodem namque loco scriptum est. Bibuntque & inebriasi sunt coram eo: Quis est obie-

cro, qui negare audeat, hoc Iosephi epulum epuli cœlestis figuram tuisse, beatitudinis inquam æternæ, in qua Iesus Christus verus Iosephi omnes Cœlestes & Sanctos, qui fratres eius secundum carnem sunt, lantissimo conuiuio excipit; sed ita, utram veluti quendam, non quidem aetatis, sed meritorum viuis cuiusque ordinem serueret: adeo ut maiores natu velut in capite mensæ sedcant, majori q' gloria petruantur, qui vero inferiores sunt meritis, inferiores sint etiam gloria, omnes tamen sine villa, exceptione laurentur, & deliciarum, ubertate inebriantur. Vade Propheta, inebriabitur ab ubertate domini tua.

Magnus ille Balthasar, magni Nabuchodonosoris filius: Babyloniorum Rex, splendidum ac regale optimatibus suis, purpuras, ac reguorum præfectis coniuvium paruit, in quo unu quisque secundum suam bibebat: Psal. 35: statem.

Quidam, quorum est omnia cauillari, ac ^{3:} Dan. 5: sacra verba sannis excipere, aiunt, quæ corum ignorantia est, hæc verba, secundum suam etatem, ita intelligenda, ut tot quisque scyphos exhauiret, quod esset annos: ita ut qui viginti annorum esset, viginti, qui triginta, trigesima, qui quinquaginta, quinquaginta pateras euacuaret; ut nimis crescentib. annis, crescerent & haustus, atque ita qui cæteros superaret aetate, superaret & numero paternorum, majorque vinum biberet abundantia. Alij vero, quorum & mens sanior, ac doctrina maior, aiunt per ^{3:} statem hic dignitatem honorum meritorumq; gradus designari: quorum opinioni, eisdem accedens dico, hoc epulum Regis solemnis. Beatitudinis epuli, quod ab omni aeternitate electis suis Deus præparauit, typum existere, sed epuli exquisissimi, in quo unusquisque Sanctorum secundum aetatem, id est, secundum meritum virtutemq; bibit. Docuit me id olim Propheta Iesaias, idque egregia quadam metaphora, ^{3:} Psal. 35: mi iuxta ordinem suum: & figura ^{3:} Esa. 5: quadam non inferiori Psalmista, Torrente ^{3:} Psal. 35: Luc. 19: solapiatio sua potabit eos.

Ad nouum iam testamentum veniamus: in quo legitur homo quidam nobilis in aliud regnum expeditionem adorasse, sualq; facultates inter seruos distribuisse: qui cum parta

P. P. P. 3: Victoria.

viatoria domum rediisset, & seruos singulos ad se vocasset, ut nimisum disceret, quantum quisque negotiatus esset, laudauit eos, quise absente gnauiter in negotiando se gesserant, dominique diuinis cum tenore impendebant, quorum aliquos decem ciuitatibus, alios vero quinque præficiendos curauit, in qua parabola liquido appetat, omnes qui dem remuneracionem accepisse, licet non æqualem. Haec quidem, fateor, parabola est, sed Eucherius Lugdunensis eius verba paucio ante adduximus, ait eam ut veram intelligendam esse, arique eadem denotari, Deum, qui in crucis certamine regnum sibi cœlorum acquisiuit, Electos suos ac fideles ministros, post rigidam de traditis talentis rationem exactam, in cœlesti habitaculo amplissima mercede ac remuneracione donare, sed non per omnia æquali: hos enim decem ciuitatibus; illos vero nonnisi quinque perfici, id est, hos maiori, illos autem minori in celo gloria donari. Fixum igitur sit & penitus iudicatum, Electorum mercedem infinitam esse & copiosam: in qua hic iam finio, vt ad alterum tandem aliquando concionis membrum descendam, simulque edoceam, qua via, quae ratione ad tam immensam gloriam perueniatur.

IV.
Octo ad
beatitudi-
nem viæ.

Matth. 5.

Ezech. 40.

Octo olim Dominus vias esse docuit, quibus ad Beatitudinem pertingatur, quas hodiernum nobis Euangeliu[m] etiam describit, Paupertatem scilicet spiritus, Humilitatem animi, Dolorem & luctum una cum lachrymis, sitim & ardens quoddam desiderium iustitiae, Beniginitatem & misericordiam erga egenos, Munditatem & puritatem cordis, Mansuetudinem & dulcedinem morum, & singularem in ætrum ac persecutionibus tolerantiam. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsi possidebunt terram, &c. Sunt velut hæc totidē sporum est regnum cœlorum, Beati mites, quoniam viæ, quibus ad salutem peruenitur, ac veluti semitæ, quas omnes sancti, qui modo cœlesti gloria potantur, calcarunt, ut ad beatitudinem peruenirent. Porro has octo vias in sa-cri legisimus voluminibus expressas.

Vidit olim Ezechiel templum amplum ac magnificum, quadrangulare, in qua varia prodigia videbat, ad quod per octo gradus

ascendabatur, splendidum illud ac superbum & fiducium typus fuit ac figura templi illius cœlestis, & octo illi gradus, graduum, per quos ad gloriam & felicitatem æternam condescendit, ac viarum, per quas ad cœlum iter pater.

Jacob Patriarcha cù Bersabee (qui Iudææ Gm. 12. vicus erat, in limitibus terra Chanaan, qui in terra divisione Simeonis obtigit) egrederetur, ut in Haram pergeret, somno grauatus in lacum caput reclinavit, cumq[ue] aitum dormiret, vidit scalam quandam prodigiosam, curus vna extremitas cœlum, altera terram rangebat, per quam Angeli descendebant, & ascendebant. Qui veram somniū huius interpretationem habere desiderat, sibi illi persuadeat, scalam hanc figuram illius esse scalæ, quā hodie in Euangeliō nostro erectam cer-nimus, quæ octo gradus haberet & cuius vna extremitas terram tangit, cum dicitur: Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram; altera ve-ro cœlum, cum in fine sequatur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ibid.

ip[er] regnum cœlorum. Scala, inquā, non Jacob, sed Iesu Christi, per quam nimisum Patriarchæ, Prophetæ, Reges, Apostoli, Martyres, Confessores, Doctores, Virgines denique ad cœlestem gloriam peruenierunt, semper eternæque felicitatis consortes effecti sunt. Quoniam igitur, Deus bone, semitæ sunt & viæ, quibus ad salutem perueniatur: quorū portus, è quibus ad beatitudinem enauigare possimus: quoniam media, quibus æterna felicitas acquiratur: Quamobrem nolite iam amplius o[mn]i mundani p[ro]p[ter] animi angustia ac pusillanimitate dicere, ipsum iter cœlum versus angustum esse, & varijs periculis & casibus aditum eius interclusum. Nam proponit ecce nobis octo Dominus vias, ut ex ijs vnam diligamus, quam ingrediamur; certissimeque nobis affirmat, quacumque tandem incedamus, per eam ad æternā nos beatitudinem perducendos. In quam rem egeam è profanorum libris historiā proferam.

Solemne erat Atheniensibus, quo libero-
sum suorum in dolem melius p[ro]spectam ha-
beret, eosq[ue] a teneris ad omnem probitatem
vitaq[ue] honestatem erudirent, eosdem certis
quibusdam dicibus, omnium artificiū paten-
tibus

ibus officinis, adhuc iuniores per omnes vrbis plateas deducere. In hac deductione diligenter notabant, in quam potissimum officinam oculos conicerent, quos artifices attentius & curiosius intuerentur, & quorum artificio maxime caperentur: nam est fixo & accurato illo intuitu propensiones liberorum, & primos naturae instinctus facile colligebant. Quando igitur eos politionis officinam attentius inspicienter viderent, ac singula arma non sine ingenti animi voluptate gestantesque vultus indicio contemplantes, hanc nimirum loricam bene compactam, huius hastilis levitatem, huius gladii aciem, illius galea temperatam mixtam demirantes, præsagiebant patres, eos ad bellum natos, ac Martis proinde exercitiis & certaminibus exercendos colligebant, itaque eos veluti secundos Hercoleos, Philippos, quasi nouos Alexandros partiam armis & dextra defensuros. Si vero iidem liberi ante bibliopolæ cuiusdam fores sisterent, & operibus Platonis, Euclidis inspiciendis, Homeri versibus, aut orationibus Demosthenis legendis caperentur; augurabantur eosdem ad studia & artes humaniores editos, atq; ideo studiis & Iocholis applicando: atque eos aliquando velim rostris declamando, vel philosophicas disciplinas perdiscendo sibi parentibusque honorem & gloriam immortalem allatueros. Quod filios mechanici alicuius artificio delectari cernerent, coniectabant eos non ad sublimia, sed ad trivialia natos, atque ita è diuersarum rerum intuitu, in quas liberorum oculi & tellini animi terebantur, veluti præsagiebant, quo quisque animo foret, & ad quæ natura sua propenderet.

Id ipsum omnino hodie nobiscum Iesum Christum, benignum illum Patrem & Dominum agere video: cupiens enim à primis incunabulis ad virtutem honestamque conversationem nos extimulare; adque beatitudinem accendere, omnibus & marissimæ viræ huius diebus, ac præsertim hodie na die, per omnia nos Euangeli sui loca deducit, ac per varias semitas & vias, quibus ad gloriam peruenitur, quo naturam nostram propensionemque naturalem exploret, & videat num osculo naturæ instinctu ad æternam beatitu-

dinem feramur. Modo namque ostendit nobis officinam pauperum, qui voluntate sua paupertatem amplexi sunt; & si videat nos, hac eorum paupertate delectari & affici, certo sibi persuadet, ad regnum celorum nusquam aliquando peruenturos. Modo nos deducit ad lacrymætes, gemebundos, ac beatos illos Herachitos, qui sic ad mortem vñque peccata singultibus, suspiriis, gemitibus incenarrabiliter penitentia, & lacrymis eluere conantur; & secernat horum nos gemendi, plorandiique cœsuetudine capi, continuo infert, gaudiorum nos sempiternorum participes futuros. Deinde proponit nobis mansuetos, benignos, mites, placidos, eos inquam, qui humilitatem consequantur, passiones & lascivientes animam motus edomuere, eos, quorum cor mundum est atque ab omni prorsus labo vacuum; & sibi hinc sentiat nos rapi & affici, auguratur & coœcūit nos Deum aliquando visuros, atque iucunda diuinæ ciuidem essentia visione aliquando recreandos. Denique per rubicunda persecutionum theatra nos expatiatum deducit, per officinas nimirum afflictionū, per Martyrium attributionum pædagogias, quorum omnium aspectu si nos videt recreari, ac defixis oculis magna cum animi voluptate contemplari, hinc Petrum in cruce, Paulum sub easce, Stephanum sub lapidibus, Laurentium in craticula, Iosephum in carcere, Danielem inter leones, tres pueros in camino ignis ardentes: si conspiciat inquam, nos non sine aliquo lætitiae gestu videre, Dauidem à filio bello petutum, Tobiam oculorum lumine orbarum, Iob viceribus plenum, ac lanie coopereum, populum Israeltam diuturno tempore in captiuitate constitutum, hoc ei velut certissimum præsiguum erit ac signum rectissima nos ad eolum graffari via, & ad regni sempiterni fruitionem nos esse destinatos. Atque ita ex plurimis aliis considerationibus de intentione nostra & affectu, qui & de internis cogitationibus diuideare potest: ideoque varias hæc vias nobis aperit, aequaliter ut ex illis quam caleemus nobis felicem, ut iter ad aeternam felicitatem obtinendam hæc ratione facile nobis & expeditum reddamus.

Magnus ille Israeltarum dux Iosue, urbem Iosue. 2.
Iericho, quæ in primo terra Chanaan limine
fuit.

672
hīs erat, quāq; à sexcentis hominum milli-
bus cingebatu, xpugnaturus, suos ad forti-
ter agendum cohortatus præmonebat, ad eu-
barum sacerdotialium clangorē muros eius
dem ad terram quidem prostrāndos: Sed
cauerent etiam atque etiam, ne parentibus
iam muris & ad terram dñe clis, omnes uno
simul impetu per principem porrā intrarent,
ne sibi mutuo impedimento forent, sed sin-
guli è regione loci, in quo stabant. Erit
hæc nūb̄s historia instar allegorīe, dice-
musque regnum cœlorum, quod toties in E-
uangelij ciuitati comparatur, violenter ra-
pi, ac vim quodammodo pati, in primis au-
tem prædicationis buccina, quæ omnia valla
demolitur, omnia etiam validissima propu-
gnacula deiecit, omnes muros, quos dæmo-
nes ad se defendendos obijcere queant, ad
terram prostrernit, vinci & expugnari.

Matth. II.

Matth. 5.

Exod. 14.

Quæ omnia ad terram cum dñe et aue-
rint, & iter ad cœlum iam complanatum, in-
gensq; ad transiendum paruerit hiatus, non
vult summus ille Regum Rex Deus eadem
nos intrare porta, cumdemque calcare cal-
lem; sed plures nobis demonstrat vias, vt que
visa fuerit facillima & expeditissima, eam
nobis ad calcandum feligamus. Vult quo-
dammodo, vt sine vlo nostro dispendio, ma-
gnaque commoditate cœlum ingrediamur,
& facile ad salutem pertingamus; audite ob-
secro, quod nobis ostia referet, quod auditus
patefaciat: ait enim, Beati pauperes spiritu, Bea-
ti mites, Beati qui lugēt; Beati miseri ordes, Bea-
ti mundo corde, Beati pacifici, Beati qui sitiunt iu-
stitiam, Beati qui per securitatem patiuntur. Ape-
riat ecce iter paupertatis, lachymarum, mi-
sericordiæ, humilitatis, ac tolerantiae semi-
tam, aliasq; varias, quarum unam nobis de-
ligamus, per quam in cœlestem patriam pro-
ficiemus, & in beatitudinis portum secure per-
tingere valeamus.

Vetus Hebræorum traditio est, Israëlitis
mare Rubrum transiuntibus, duodecim id
locis mirabili quadam ratione diuisum fu-
se, vt unaquaq; tribus sine vlo impedimen-
to libere pertransiret, ita namque Origenes,
Tostatus, & Genebrardus in Psalmos tradi-
dere, illis Psalmographi verbis potissimum
innixi, Psal. 135. Qui diuisit mare rubrum in di-

uisiones. Voluit nimisrum Deus dilecto sibi
populo duodecim transitus parare, vt tanto
facilius & citius terram promissam per tri-
bus ingredereetur. Discite hinc Auditores,
eundem ipsum Deum, vt nos vita huius Æ-
gypto & Satanæ tyrañide eductos in para-
ditum, qui vere terra est, quam nobis toties
& tam sancte promisit, deducere, subrum
mundi huius mate, quod nobis prius trans-
eundum est, in plures partes diuidere, dia-
latare quodammodo & complanare diuersis
locis, vt tanto nobis transitus facilior foret &
expeditior. Hinc transitus per paupertatem,
illinc per humilitatem; hac iter per miseri-
cordiam, illac per patientiam. Sed octo no-
bis vias hodiernū Euangeliū, velut regias
demonstrat; & eas penitus à se mutuo diffe-
rentes, quas Beati & iusti calcando, diuersis
anfractibus ad cœlestem patriam peruenire,
& in gaudium Domini admissi sunt. Quarum
aliquas accuratius iam pesequuntur, & enuclea-
tius explicabo. Prima itaq; sit paupertatis.

Ipsa namq; est prima omnium via, eaque
certissima, & compendiosissima, qua ad cœlum
voluntatis & salutis portum perueniatur, hāc nam
que Christus primo loco noncupauit, cetero
risque omnibus p̄spoluit. Beati, inquit, pauperes
spiritu, quoniam ipsorum est regnum calo-
rum: quo loco non paupertatem, qua necessi-
tatio, etiam ab initio, ferenda venit, intelli-
git, sed voluntariam; deq; ijs solum pauperibus
agit, qui vltro & sponte, sancto quodam
ac religioso proposito, Deique amore suc-
censi, eamde amplexi sunt, atq; omnia, quæ
in mundo possidebant, vel aliquando etiam
possidere poterant, deseruerent. Non possum
vero, quin hoc loco eorum impudentiam &
ineptiam cauillandi pruriginē coarguam, qui
honore & dignitate beatitudinis huius abu-
tent; per pauperes hos spiritu, fatuos; stolidos,
idiotas, bardos, & emotæ mentis & im-
minuti cerebri hominūiones denotari volūt.
Sed Glossam Ordinariam, quæ è cœlo profe-
cta est, hic sequimur, quæ per pauperes hos
spiritu intelligit eos, qui vltro nullius per-
suasus propria voluntate ac consensu, omni se-
rerum mundanarum affectu exuerunt, & he-
roico quodam mentis proposito diuitijs &
delicijs sæculi huius valcdixerent, Deoq; Re-
ligiose

ligiosæ paupertatis votum obtulere. Atque in hūc modū humilis illa Dauidis Regis oratio capienda est, *laetina Domine aurem tuam, quia in ipso pauper sum ego*. quæ verba Augustinus explanans ait, *Pauper non erat Dauid, cum Rex esset, sed interius pauper erat*: multi enim exerioris pauperes sunt, qui intus diuites sunt desiderio, & Sancti Pauli præceptum transgrediuntur, *Tamquam nihil habentes & omnia possidentes*. Quare hic non nisi de paupertate voluntaria sit sermo, cui & hoc Euangelicum emblem accino, *Beati pauperes spiritu*.

Paupertas
littera
quidam por
ut est.
littera.

Hem quam securus paupertas ipsi portus est, è quo recta sine vilo discrimine aut piratarum metu per infames naufragij voragine ac mundi huius charybdes in patriam viuentium enauigamus. Quam multos sanctos viros fidus hoc à tempestate, procellis ac fluctibus eripuit? Testis nobis sit Ionas Propheta; hic enim cum mare pernauigaret, nō meliorum seruanda nauis & vitæ nauarchi, siveq; à tempestate liberandi rationem inuenire valuit, quam mercibus nauim exonerare, easq; in mare deicere Vita nostra, Auditores, mea quædam nauigatio est, idq; in mari mundi huius, varijs tempestibus & procellis agitata: in qua nauigatione ut vitam nostram conservemus, animamq; in tuto colloccemus, & damnationis perpetuæ naufragium euadamus, nullum, meo quidem iudicio, aut aptius aut conuenientius remedium reperire datur, quam in ordinatis erga mundi huius res affectibus seipsum exonerare; diuitias velut res quasdam superfluas ejcere, atque sub vndis paupertatis omnia concupiscentia desideria, quæ nonnunquam offere se se gestiunt, animoq; periculum accersunt, submergere.

Vasa, quæ Elizæus in domo Sunamitidis miraculosa quadam ratione oleo replebat, vacua prius fuisse constat. Ut autem nostro hoc proposito tropologice adaptem, dico, animæ nostræ vasa non prius oleo gloriæ patriæ cœlestis, in domo Dei, id est, cœlo adimplenda, quam ab omni penitus concupiscentia, atq; omni terreno desiderio, in mundi huius domo eadem vacua reddantur. Nam mihi creditis velim, cum qui in hoc mundo pauper & inops est, hac sibi paupertate diuitias in altero comparaturum.

Bessi tom. 3. de Sanctis.

Docent Philosophi, atq; in primis Aristoteles nullum in vacuo motum dari: adeo ut morus in quantum omni in re aliquis semper naturæ vacuo. motus existat, in vacuo tamen nullus omnino reperiiri possit. Dogma hoc quidem Philosophicum est: quid nō & Theologicum? ait nempe in anima paupere atque ab omni iuordiato affectu rerumq; fragilium desiderio vacua nullum omnino motum corruptibilem existere, eamq; velut in tuto, ne ab ullis vitiis motibus impeti possit, esse collata: adeo ut cum diuites & opibus pleni, ventis, temptationibus, & casib. varijs obnoxij sint, pauperes velut in tuto & aprico loco constituti, ab omnibus procellis tempestibusq; immunes existant.

Luna noctis illa domina dumquam defecit, Luna nuncum patitur, nisi dum plena est; quamdiu enim delinum dimidiata est & in cornua curuata, ab quium pati huiusmodi deliquio ruta existit; quin etiam tur nisi dum cum plena est, à sole omnis luminis præs. plena est. cipio & fonte quam maxime distat. Id ipsum quid impedit, quo minus de gratia dicamus? Peccata scilicet quæ obscurissima quæ dæ deliquia nominati queunt, in anima paupere, erga, rebus; necessarijs destituta (quæ hoc in mundo instar lunæ crescentis & decrecentis est) rarissime locum habere: sed tum potissimum eandem deliquio & Eclipsim experiri, ac longissime à Deo, qui sol justitia est, remoram esse, dum diuitis & opibus turget. Exclamem igitur merito, O infelices diuitias, atq; omnium irritamenta malorum! & è contra, *Beati pauperes spiritu*.

Vere inquam beati, qui propria sua voluntate, ac spore vniuersi mundi thesauros dereliquerunt. Scilicet ex omnibus sacerul huius pedicis & insidijs eripuerunt. Horum felicitatem olim quoque demiratus est Sapiens, dum ait, *Beatus vir qui inuenitus est sine macula, qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia thesauris. Quis est hic, & laudabilius eum? fecit enim mirabilia in vita ua.* Mirabilia inquam, ac mera miracula, ipsaq; miracula multis quin etiam partibus superantia. Afferit enim Chrysost. *Hom. 27. iij.* atque aperie confiterut, rerum temporalium, & omnis letioris fortunæ contemptum, omnium miraculorum esse maximum. in omnibus enim, quæ præter & supra communem

Matth. 3.

Ecli. 31.

Hom. 27. iij.

2. ad Cor.

Qqqq natu-

naturæ cursum, ac non sine diuina coöperatione fieri videmus, Deus ipse præcipius operator est, homo vero non nisi instrumentum est, ac veluti quoddam zero in numerā, dicitur, quod ipsum quidem nullū ex se efficit numerum, sed alijs adiunctum notis ad mille numerū, & etsq; & etiam amplius extendit. Verum in singulari hoc miraculo, quod in paupertate voluntaria ac rerum mundanarū contemptū sitū est, homo præcipius opifex est; hic enim ille voluntatem suam refrenat, hic prauos, & inordinatos affectus compescit, eosque à fluxis & peritüris diuitijs auocat. Deus autem non nisi cooperator est, Creator velut persona secundaria, impellit, ac creatura opus ipsum perficit & consummat. *Beati igitur pauperes spiritu.*

Laudatur in sacris literis singularis illa patientia, ac magnanimitas Iob Prophete, quod nimis, cum ignem, fulmina, elementa, homines etiam ac Diabolo, & totam vniuersitatem machinam in suam conjurasse, perniciem videret, aliud nihil, vnum jam & nudus ad extremum in opia, & paupertatis redactus, heroicā quadam & mascula animi magnitudine dixerit, quam, *Nudus egressus sum de vno matre mea: & nudus reuertar illuc, Dominus dedit, Dominus abstat: sit nomen Domini benedictum:* Dicere voluit postulās, Quid est quod me hic affligat: cur animo excrucier: quippe qui nihil perdidem: cum nihil huc intulerim, dum pedem in hunc mundum inferrem: & nihil quoque hinc mecum ablaturus sim, dum mihi ad sepulchrum abeundum erit. Si Deus mihi facultates sit elargitus, & easdem jam abfulerit, solum repeti, quod ad se pertinebat: quare in æternum & in seculum seculi nomē eius maneat benedictum. Cum hanc Prophete Stoicam magnanimitatem ac simul voluntariam Religiosi paupertatem & in abdicandis opibus constantiam accuratius mecum perpendo, existimo sane hanc maiorib; dignam esse encomijs magisq; deprædicandam hic enim sine vlla vanitate & inanis gloria, metu dicere potest: Nederas Domine tam amplas facultates & opes seruo tuo Iob, & eas idem ipse, in omnes illius possessiones læuiendo, repeti, in quo ipsa tibi elementa famulata sunt, Diaboli vero voluntatis tuae executo-

res exstitere: Ego vero mihi ipsi futurus sum: carnifex & torpor: neq; enim exspectabo, donec ignis, latrones, Diaboli quoque in me crudelitatem suam exerceant, violenterque mihi auferant, quæ benignissime mihi aliquando indulserit: at ego ipse amore tui iisdem me denudabo, atq; omnibus omnino rebus motu proprio cedere, paupertatemque voluntariam ambabus vlnis amplecti paras, sum. Iterum igitur dico, *Beatis pauperes spiritu.*

Beati inquam ac terque quaterque felices, qui disrupti capiuitatis sue vinculis, sequi ipsos mundi huius catenis exsolutes ad egregiam quandam libertatem & vere auream aspirant. Hinc August. *Quem delectat veritas, ab amore mutabilium liber esse appetit.* & apud Lucilium suum Seneca hanc suam libertatem exultit, ad eamq; eundem inuitauit dicens: *Vaco, mi Lucili, & aco: Et ubicumque sum, meus sum: rebus enim non me trado,* /ed commendo, quasi diceret, non meam ego libertatem vendo, nec ipsis me rebus penitus submitto, sed horas tantum aliquot ex otio meo illis enlargior, & nonnullas tantum animi cogitationes. Singula hic verba pondus & energiam habent. *n non me trado:* rebus enim se tradere est de jure suo decedere, libertatem perdere, vincula quædam per dibus injicere, sequi mancipium confiteri, sed co nō odo, neque enim affectus rebus hisce fluxis, nisi in quantum ad vitam necessarijs, affigendi sunt: sed post aliquot occupationes deinde ad desideratam libertatem ex optatumq; asylum redeundum. At qui hanc Senecæ agendi consuetudinem imitantur pauperes hi beati, quos hoc beatitudinis nomine ipsa Parris Veritas donauit, dicens, *B. ait pauperes spiritu.*

Luculentus hic mihi conceptus in mente venit. Ionas Propheta ē Ninive reueritus cum die media sub umbra virentis hederæ, fatigatus & laboribus exhaustus jucundissime dormiret, vedit ecce subito ad radicem eius vermicem, qui eandem depascet, quo facto omnis statua viro eiusdem exaruit. Scripturæ verba sunt hæc: *Et præparans Dominus Deus hederam, Et aſcēdit super caput Iona, ut esset umbra super caput eius: Laborauerat enim, Et latens est Ionas super hederam latititia magna.* *Cap. 4.*

Tempora-
tibus he-
re com-
pacta
parauit Deus Germem, & percussit hederam & ex-
aruit. Per semper virentem hanc hederam bo-
na temporalia intelligo & merito: quemad-
modum n. hedera partiti aut mactriæ alicui
adhærescens in sublime ex crescit, & caput in-
ter nubila condit, sola autem, & sine subtenta-
culo, sine vigore & flore per terram serpit: ad
eundem modum & diuitias, si bonis hæc & pijs
operibus adhærent, si eleemosynis in itin-
tur, captiuorum videlicet redemptio, & gro-
rum curationi, alijsq; exercitijs misericordie,
mirum quam sublime ex crescunt, quamque
late meritorum ramos extendant: sin minus,
seculi appetet, quam euaniðæ & emortuæ ac
quodammodo exsucca ad terram delapsæ ja-
ceant. Huius autem sub hedera umbra quam
luauit mundani dormiunt, cum nimirum
diuitijs terra huius gaudentes ingentem ex-
ijsdem voluptatem percipiunt? Sed, hem bre-
uem ac fugacem voluptatem, dum minime
credunt vel expectant, vermiculus quidam
terra egrediens viridem hæc arborem exedit,
& ciuilem radice depastæ omni eam penitus
virore despoltat. Vermis hic, Auditores, ipse
Christus est, qui & hoc seipsum nomine ap-
pellare non dubitauit (*Ego sum vermu* & non
homo superbiens & arrogans atq; instar alio-
rum peruersus & iniquus.) vermis hic arbuc-
sculi huius radices depastus est, cum sacro-
fæcto suo ore pauperes spiritu felices ac bea-
tos pronunciauit. Hinc porro factum est, vt
omnes deinde viri sancti elogio hoc potissimum
incitati opes & diuitias seculi huius ve-
lue mortuas, aridas & exsiccas existimat.

VI.
Benignitas
secunda ad
gloriam via
et.
Matth. II.
Post opulentiam hanc paupertatem altera
ad cœlos semita ipsa est benignitas & injuria-
rum placida perpessio. ita namq; id docuit o-
lim magnus ille artius Magister Christus Do-
minus, dum ait, *Dicite a me, quia mitte sum &*
humilia corde, dicite in quam non mundos de-
nouo condere, mortuos ad vitam reuocare,
manna de cœlo pluere, rupes in fontes aqua-
rum conuertere, sed benignitatem; discite
rancorem & omnem animi amaritudinē ex-
uere, & humilitatem cordis vestri tabulis in-
sculpere. Hinc inter maxima Mosis Prophe-
ta encomia scriptum de eo legimus: *Erat e-*

*nim Moës vir mitissimus. & Psaltes inter cœte-
ras Dei optimi maximi proprietates hanc nō
postremam arbitratur, Tu Domine suavis & Psal. 85.
mitius. Quin & ipse Deus beatitudines suas ex-
ponens, & eos qui beati sunt enumeraens, se-
cundo loco benignitatem & mansuetudinē
posuit, atque eos qui mites sunt & benigni,
ab omni videlicet felle & animi virulentia ex-
liai.*

Maledicta sit igitur iracundia, & rabies, ac
nimium vos inflices, qui ira & effrenata vin-
dictæ vos cupiditate transuersum rapi finitis:
neq; enim cœlum villa ad vos ratione spectat:
certum namque est furia ac quidquid ad ra-
biem spectat, tartara incolere, benignitatem
vero ac mansuetudinem cœlorum inquinas
esse. Quantum porro malum sit cholera, quæ-
tumque animam commoueat, non existimo
hic necessarium pluribus exponere, præter-
tim cum ex verbis Prophetae Job, *De naribus*
eius ascensit fumus olla succensa, satis id manife-
stum reddatur, quibus iratum oliuæ feruienti
comparat, cum enim olla propter subiectum
ignem feruat, quidquid in imo est, fumum a-
scendit: calor quippe, qui subitus operatur, fe-
races, fordes, & quidquid in fundo latebat, ex uenti cho-
lerit, quod aqua & stuante minime videtur po-
lita com-
terat. Ita quoq; dum animus ira & furore ef-
feruerit, igneq; ebullientis cholera superim-
positus est, omnia interiora concitatur & al-
tum petunt, blasphemias ore euaporant, injuriæ
prodeunt, & quidquid fecis, spuma, for-
dium in animo delitescit, foras gestis erum-
pere: adeo vt quando aliquem furere & cho-
lera successum videmus, illud Ieremias me-
rito dicere possumus: *Ollam succensam ego
video.*

Alij vehementer hanc furorem grandini
affimant: quemadmodum enim grandio im-
pressio quædam meteorologica est, quæ in
aeris regione nascitur, quæ dum in terram
delabitur, tanto impetu decidit, vt Sternat a-
gross sternat avara, boumque labores: non secus
quoque ira, quæ impreissio quædam animæ
est, in parte irascibili efformata, dum in ter-
ram conscientia alicuius ingruit, omnia de-
struit, dissipat, stragemq; illic non exiguae
edit; adeo vt de cholericis illa scripturæ verba

*temp. 1.
Cholera
grandini
comparata.*

Psal. 148.

676
vſurpare liceat: Ignis, grando, vix. glacies, ſpiritu procellarum pars calicis eorum: ac veluti in temperata quādam regione rariflamma eſt grādo; ita & in anima ſuaui ac benigna cholera rariſſime locum habet.

Olympus Gal. Docent rerum naturalium inueſtigatores mons gran- Olympus montem, qui omnium mortuum dinem non facile princeps eſt, a fulmine, turbinibus, pro- experitur.

Olympum montem, qui omnium mortuum dinem non facile princeps eſt, a fulmine, turbinibus, pro- cellis, & grandine non impeti. Docemur occu- culto hoc naturæ arcanae sublimes & heroicos animos, quales mites ſunt & pacifici, fulminantibus illis paſſionibus. Ira obnoxios non eſt, à procellis iracundia remotissimos, & à grandine aſtuantis furoris nimium quā- tūm alienos; ac proinde mites & benignos ex Euangeliſtentia vere mites pronuncia- ri, in quam rem figuras producam.

Exod. 9.

Grando illa Ægyptia, qua nulla maior vñquam aut vehementior fuſe, omnia in Ægypto comminuit & euerit, pecora & ar- mamenta interemit, & ſegetes per vñuerū regnum pefumdedit. at in terra Gessen, in qua Iſraelitæ habitabant, nulla proſuſ grando apparet, & cum omnes circumquaque vicini tristi hoc caſu affigentur, minima hæc terræ portio immunit mansit. Pereg- reria ſane allegoria. Per Ægyptum hanc iracu- dos intellige, qui densis nebulis & ſpiffis va- poribus oppleti, facillime ſe cholera extra a- nimæ ſtatum abripi ſinunt, quæ inſtar grandinis omnes partes illas vitales, quæ in ira- ſcibili & coſcupiſcibili ſunt, euerit ac de- ſtruit, & eadem ſimil opera omnes virtutes & mora, quæ in anima agro reperiu- tur, quæ eiſdem quodammodo ſegetes & messis ſunt, demolitūt; at in terra Gessen, per quam pacifici anima, benignitati al- fueta denotatur, nullam vel minimam per- niciem cauſat: ita ut vñiuero iracundorum horum Ægyptiorum regno grandine hac vaſtato, ſolus angulus Gessen, qui mani- ſtatorum ac placidorum typus eſt, ab ea- dem tutus ſit & immuniſ. Hinc non iniuria juxta Euangeliū dicimus, Beati mi- tes.

Matth. 5.

At quoniā ſimilitudines magnam apud omnes vim habere ſolent, aliam adhuc dōmi-

meꝝ natam producam. Dico itaque iram & Ira turbini furorem ſimilem eſſe turbini cuidam yeh- conſetur. menti, quantum e verbiſ Ezechieliſ colligi Ezech. 1. poteſt. Ecce ſent & turbini venit ab aquilone: at Job. 1. turbini, quihoc iſpum in anima Christiani, quod olim domui Job factum eſt, operari conſueuit. Tradit namque ſcriptura ventum quendam e deferto repente excitatum, tanto impetu ac vehementia domum viri ſancti concuſſile, vt quatuor angulis eiusdem loco motis ipsa ad terram conciderit, miferaque ruina cunctos eius liberos oppreſſerit. Per infelicem hanc domum, hominiſ animam deſignari autum, quæ quatuor columnis innixa, quatuor inquam virtutibus cardina- libus a violento illo ira turbine, qui ex infer- nali abyſſo repente conſurgit, tanto nonnun- quam impetu vndeque concurrit, vt ad terram concidat neceſſe eſt, ſuoque caſu omnia ſimil bona & liberos eius, virtutes ſcilicet, pia opera, ac merita inuoluat. Vbi enim vehementis hæc dominatur paſſio, & iracuſia ſauitiam & tyrannide exerceat, omnia concidant & percaſt neceſſe eſt. Co- gitate igitur vobisſum, an non ira vere ſcē- ita quædam fit rabies, & num manuſtudo heroica quædam virtus ſit, & an mento inter octo beatitudines à Domino conſtituatur: atque num vna e vijs ſit, per quas dum anima- inſiunt, reſta ad celestem Patriam & ju- cundissimam Sanctorum ſocietatem perue- ſiunt.

Ad priores haſce vias terria accedit pa- Patientia in- tientia & afflictionum & quanitatis toleran- tribulatio- tia, quæ vere via quædam regia eſt, per quam nūb. via eſt, compendioſiſſime ſimil & expeditiſſime ad per quam regnum celorum tendit, & quam inſiſte ad gloriam adeo neceſſarium eſt, nulla ut ad gloriam perueniunt peruenientia, quæ hanc viam non prius coeleſtem. calcarit. Ita namque id Apoſtoli auctoritate A. 14. sua tradiderunt; Per multas tribulationes o. 2. Cor. 4. portet nos intrare in regnum celorum. & de- Apoc. 7. inde ſigillatim Paulus. Hoc leue tribulatio- nis nſtra immensum gloria pondus operatur in nobis. Idipſum & Angelus Ioanni in Apoca- lyp. viuo exemplo demonſtrauit, cum ei plurimas bellatorum turmas victorij nobili- les, ac palmas manibus geſtantibus, & vſtibus agnæ

agni immaculati sanguine tintis indutas ostenderet, quas hoc elogio condecorauit: *Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna. Quia & ante hos omnes publice Salvator noiter docuerat: Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quo iam ipso tam est regnum cœlorum.*

Oigitur omnibus votis exoptanda persecutionis, quas tam ampla mercede compensat Omnipotens! & auro redimendæ afflictiones, quæ cœlestem gloriam in præmium recipieris! Docuit id me Doctor gentium Paulus, qui in nulla re alia præterquam in cruce Domini, quæ Christianorum tribulationum symbolum est, gloriatur & triumphat: *Absit mihi, inquit, gloriari nisi in cruce Domini nostri.* perinde ac si diceret, Gloriantur mundani in diuitijs, in omniscia rerum cognitione philosophi, reges in leetbris & diadematis: equidem alius non quæram aut ambiam, quam crucem Domini mei: illa futura est mihi honor, voluptas, vñica mea gloria ac triumphus. *Perspectum namq; habeo, quid sit crux, & quantum boni cōtineant tribulationes, noui; præsertim cum per easdem ad gloriam perueniatur.*

Magnus ille Patriarcha Iacob quamdiu caput in lapidem reclinatum habebat, mirabilem illam ac prodigiosam scalam consperxit, per quam Angeli e cœlo deorsum & e terra sursum ascendebant, cuiusque extremitates cœlum cum terra copulabant. Denotabat hoc nos, quamdiu tribulationum lapides capitibus nostris subiecti sunt, quamdiu super nudam membra extendimus, quādiu persecutiones sustinemus, propter iustitiam, Angelorum yisione recreari, cœlitum conspectum & scalam, per quam ad gloriam ascēdimus, præmereri. Merito igitur in Euangelio Dominus: *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam iporum est regnum cœlorum.*

Iterum igitur exclamo, ô persecutions super aurum & topazion diligendæ, quæ beatitudinem & quanamiter vos ferentibus affertis, & cœlestem mercedem promeremini! quibus solis, vti & voluntariae paupertati regnum cœlorum promisit Dominus. Pacificis quidem & mitiibus terræ posseſſio, lu-

gentibus solatium, misericordibus & benignis in pauperes reciproca misericordia, cœlentibus iustitiam saturitas promittitur, sed patientibus & pauperibus spiritu gloria nullo vñquam tempore finienda. *Beati pauperes spiritu, quoniam iporum est regnum cœlo. Matth. 5. Lue. 6.*

*rum: ac deinde, Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quo iam iporum est regnum cœlorum, vtrinque legimus cœlum, Insignis vtrinque coronas, vtrinque regna eaque aſ- conceptus. dictis parata & pauperibus. Anne scire vul- tis curiosi rerum inuestigatores, cur his du- bus potissimum beatitudinibus tam magniſcū tamq; amplum Deus præmium pro- posuerit? dicam. Prudentem hic Christus patrem familias viderit imitatus, plures ha- bētent filias, quarum non æqualis omnium sit pulchritudo, qui cum æquo singulas a- more prosequatur, deformioribus tamen maiorem & ampliorem dotem assignat, quam ijs, quibus pulchritudinem natura contulit, quo illæ citius honesto matrimo- nio copulentur. Testis huiusc rei sit Laban, qui cum duas haberet filias, lippietem vnam nomine Liam, & alteram venuſate insignē, cui nomē Rachel, turpiori lautiorem dotem dedit; ita ut quæ impares forma, effent & do- te. Idipsum penitus Pater facit cœlestis: cum enim octo habeat filias, cœlestes inquam filias, octo simirum beatitudines, eaque ho- minibus matrimonio velit iungere, pau- perrati & tribulationum tolerantiae, quæ mundanorum oculis cœteris videntur defor- miores, cœlestem gloriam velut in dotem constituit; curus matrimonij tabulas ipsa- que contractus verba huc adducam: *Beati pauperes spiritu, & beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam iporum est regnum cœlorum.* Supra.*

Massageris gentibus immanitate barbaris Laudabilis solenne erat, omnes quotannis filias nubiles, Massagera & simul etiam adolescentes, qui easdem du- rum con- cerent, vnum in locum congregaretum adeo suerudo- lescentes, qui alicuius puellæ pulchritudine capti erant, eandem magna auri vñſibi in v- xorem redimebant, quod ipsum deinde de- formibus in dotem dabatur, vt & illæ hac si- bi ratione maritos compararent, adeo ut pul- chris pulchritudo, deformioribus aurum

Qqqq 3 mar-

Diaz in festo SS. omnitudinum suatum enumeratione facit Chri-
stum, & de stus, deformes ne saepe filias, hominumque o.
Vega in ser. culis dispergenteis persecutorum patientiam
de S. Sebast.

Supra.

maritos cōciliaret. Idem omnino hic in bē-
stia ac paupertatem voluntariam ducentib. am-
plissimam mercedem pollicetur. Hēc au-
tem eiusdem pollicitatio est: *Beati pauperes
spiritu, & beati qui persecutionem patiuntur pro-
pter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum celo-
rum.* Audistis iam vias tritissimas, Auditio-
res, per quas ad salutem peruenitur. vidistis
planas illas semitas, quas omnes Sancti, quo-
rum omnium unam & generalem memoriam
agimus, calcando, ad xternam tandem beat-
itudinem pertigerunt: *vestrum vero est eodem
quam proxime lequi.* Currite igitur in
adorem tot strenuorum athletarum, virtu-
tes eorum & facta heroica imiramini, corum
vos vitæ coniformes ac meritorum capaces
reddite, hac namque præsertim de causa eo-
rum nobis festiuitatem Ecclesia proponit,
cuius rei varias sacrae nobis litteræ figuræ
subministrant.

Fusile illud mare, quod fecit olim in Dei
honorem Moses, singulare inter cetera hoc
habebat, quod duplex in eo sculparum stria-
tarum ordo appareret, & ipse quidem fusilis.
Ingens illud vas in maris similitudinem ef-
formatum Ecclesiam denotabat; illæ porro
sculptura SS. exempla & imagines, qui ad i-
mitandum potissimum nobis propositi sunt,
ut quibus illi vijs, quibus rationibus ad tan-
tam gloriam peruererint, hinc colligerem⁹,
erat porro sculprarum harū ordo duplex,
quo Sanctos & veteris & noui simul testa-
menti melius nobis ostenderet, eorum ima-
gines ut intuendo virtutes etiam sanctaque
opera imitaremur.

Num. 13.

Moses Dux ut Hebreos, qui Ægypti o-
las numquam non spirabant, ad terram pro-
missionis armis sibi parandam magis accen-
deret, exploratores aliquot in totius populi
conspicuum produxit, qui varia fru-
ctuum genra, velut quoddam inaudita fer-
tilitatis specimē populo demonstrarent. Ma-
gnum ille regum Rex Christus, & Ecclesia
sancta, quæ eiusdem hic vires supplet, non
imprudenter mihi videntur fecisse, cum ut
hominibus ad mundi huius Ægyptum sem-

per anhelantibus vere promissionis terre de-
siderium excitarent, omnes illis hodie San-
ctos producit, qui omnes regnum cœlestis
explorarunt, variaq; virtutes, qui veri qui-
dam regni illius fructus, evidētia gloriae in-
dia, & luculenta numquam vitæ vel au-
ditæ fertilitatis argumenta sunt, secum de-
serunt. Tertiam adhæc post duas hanc fa-
cias è gentium monumentis producam hi-
storian.

Lacedæmonij ut iuuentutem ad maio-
rum suorum imitationem accenderent, o-
mnes omnium fortissimorum virorum he-
roumque, tam corum qui domi, quam qui
bello claruerant, imagines in senatu in-
xære, vel marmore ad viuum expresserant, hoc
ad iuncto epigrammate, *si fueritis sicut isti, De Vega in
viri sicut isti.* Laudabile hoc Spartanorum
factum sancti interpretatus dico, Ecclesiæ
hodierna die idipsum proslus facere: om-
nes enim Christianos excitare dum satagit,
ut vitam ad instar maiorum suorum agant,
eorumque vestigijs gnauiter insistant, di-
uersa ijs Saæctorum genera, Apostolos ni-
mirum Martyres, Confessores, Virgines, an-
tiquos illos dico heroes & heroinas, qui for-
titudine sua & rebus strenue gestis immor-
talis gloriae coronam adepti sunt, ob oculos
ponit, & ijsdem nos verbis alloquitur; Si ta-
les fueritis meritis, quales Sancti hiscire,
quorum iā diem colitis, eritis & tales gloria,
quales modo illi. Apostolus vero Paulus id-
ipsum nobis proponit, sed alijs plane verbis:
*Si compatimur, & conregnabimus Atq; in hunc 1. Tim. 2.
sensem & hodiernum Euangelium, & præ-
sens hæc concio finem accipient: Gaudete Matth. 3.
& exultate, quoniam merces vestra copiosa est in
caelis.*

In hoc porro gratiam tuam nobis elargire,
ð omnium Sanctorum Sancte; vosque eam-
dem vestris ab illo precibus obtinetis ð San-
cti cœli incolæ, Angelorum socij, ac summi
Dei amici; vos inquam, quorum hodie festi-
uitatem facimus, quos inuocamus, implora-
mus, adoramus, non quidem ut aliquos de-
os, sed ut fideles summi Patris ministros. Hoc
obsecro nobis ab xterna illa maiestate exo-
rate, in hoc preces vestras interponite, votis
nostris & desiderijs annuite, & orationibus
nostris

40. nostris benignas aures accommodate. Nolite vero imitari ingratu illum Pharaonis pincernam, qui ergastulo solutus & à Rege suo in pristinū dignitatis locum sublimitatus, captiuus Joseph oblitus est, qui eidem tamen cum illo carceri inclusus fuerat. Vos autem Sancti gloriofi, qui nostri olim in paenitentia & afflictionib. socij exististis, qui eodem, quo nos modo, carcere clausi fuistis, hanc ingratitudinem & inhumanitatem nolite imitari. O ter beati Sancti, qui felici Zephyro afflati optatum in terra viuentium portum intrafis, nostri quæso nolite obliuisci, qui in procelloso hoce mari plurimis obnoxij casibus adhuc fluemus, quiq; ad etiudem portum aspiramus; cursum nostrum dirigite, ut peritissimi nauæ in tempestaribus nobis affulgete, & ex optata cynosure lumen nauigantibus præbete, & lucidissimæ lampades, feliçes viatores, qui post tot confecta itinera in patriam tandem perueniatis; cum nos misericordia etiamnum peregrinemur, licet interea dum in terra hac exilijs versamur, ad perpetuæ hoc quietis domicilium aspiremus; & conducte nos, dirigite iter nostrum, vias nos edocete, per quas ambulantes peregrinationem nostram peragamus. Sed & Sancti felicissimi, iterum nostri mementote, pro nobis intercedite; & quoniam animæ in Purgatorio adhuc detinentur, & oculos suos in nos & nos etiam conjiciunt, vestraque suffragia, & simul nostra efflagitant, nostra veltris vota coniungimus, proque ijs vñani- mi oratione, vestra gloria valedicentes, dicimus, Requiescant in pace.

• 81(0) 80

IN FESTO COMMEMORATIONIS OMNIVM.

BIDELIVM DEFVNCTORVM.

Eorum.

Partitio.

1. De mortis memoria.
2. Quam illa sit utilis.
3. De cura pro mortuis.
4. Variagentium & variarum in mortuos curam.

Requiem eternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis.

FIGURA.

Felix ille Princeps Dauid, qui ex humili o-
ficio pastore ad sceptra Iudææ euectus
est, audito fortissimos Israël vna cum Saule
& Ionatha in montibus Gelboe occubuisse,
lachrymabundus ac suspirans suos omnes ad
ieiunia, suspiria, & lamenta inuitabat, sin-
gultus; verba interrumpere huiusmodi lessō
defunctorum miserias deplorabat: Considera
Israël pro his, qui mortui sunt super excelsa tua
vulnerati: Incliti, Israël, super montes tuos inter-
fecti sunt: quomodo ceciderunt fortis? Quomodo
ceciderunt fortis in prælio? Ionathas in excelsis
tuus occisus est? Quomodo ceciderunt robusti,
& perierunt arma bellicæ? Ipsum mihi hodie-
na die facere videor. Audiens enim, acer-
bo omnes Pontifices, Reges, Principes, tot
viros illustres & nobiles, qui in mundo vñ-
quam vixere, fato occubuisse, plorans & in-
gemiseens, fideles omnes ad plorandum,
ieiunandum, & orandum inuito, omni-
umque auribus voce intensa exclamo: Con-
siderate obsecro Christiani pro his, qui
ferali mortis iaculo, lauaciati in cœmeterijs
vestris sepulti requiescunt. Respicite tot
nobilitatis insignibus illustres, diuitijs af-
fluentes, doctrina & scientia celebres,
qui in tumultis modo iacentes in putredi-
nem & vermes conuersi sunt. Intuemini,
quot Monarchæ potentissimi, quot mulieres
spacioſissimæ, quot nymphæ, quot Helenæ,

quot.